

לקיצה של הסימביוזה הגרמנית-יהודית

(יינואר 1939)

המבנה המובהקת שבמולדת הגלות היא אי-היציבות הגמורה. אמם, אצל שום עם, בשום שעה של תולדותיו אין בטחון שלילי, עמידתם ההיסטורית של עמים ומדינות זה נגד זה הרי צפונה בה המיד לכל אחד האפשרות של חורבן, אבל היציבות גוברת, וגם אם באים מים עד נפש, אין קשרן של רוב העם לארצו נפגע, ואילו במולדת גלותו הרי כל מצב הנראה קבוע ועומד הבוי בו נבט החריטה. אין לנו פעולה שפעלנו בשדה המלכלה והתרו-בות של איה עם ואפילו החשיבה ביותה, שלא מתגלה כדלילה כדבר מיותר, ואף כדבר שהוא למשא. כל ברית היסטורית הקיימת לפי הכרתנו ואמונתנו בנינו ובין איה עם אדוני הארץ, הרי באמת כמו שמספרים משמו של פרידריך הגדול, כתובה היא על נייר שיש עלין ציון בכתב בלתי-נראה: *rebus sie stantibus*, יש לדבר זה חוקף כל זמן שהכל עומד בעינו, אבל נופלים אנו שוב ושוב ברשת ההמיון, שהפעם הדבר מתחלף הוא, — דמיון שאמנם אין לפטרן סתם בכינוי הבה "המבוללות" כי בצד הסתגלות היצונית נראית פעם בפעם התופעה של חיבור אמיתי, טבעי, עם הקרקע והחריבה של המדינה. זוהי תופעה של תווייה היא, מניעה היא עד אמנם מפוקפקת במוד עצמה, אבל סינתזה של תווייה היא, מניעה היא עד לעמקי הווייתנו, וסופה בחינת ניתוק של קשר אורגאני.

המקרה המופלא והחשוב ביותר ממין זה הוא התפתחות היהדות הגרמנית מימי השואה זכויותיה, התפתחות שנקפדה לכשיז על ידי התנשנות מצד עסידאריץ, או בכח יותר מצד שלטון הארץ, התקשות זה שאמנם ביסודיות האבסורדיות של מעשה פראותה, בהשתלשלותה המחושבת, מזורה היא עד לזוועה בתולדות האנושות המערבית של המאה העשרים לזכרונות.

אומר אני: המקרה המופלא והחשוב ביותר, כי הסימביוזה, כלומר הרי החיבור של הגרמניות והיהדות, כמו שראיתי אותה בארבע עשרות השנים שביבלתי בגרמניה, היחה מימי תקופת ספרד הסימביוזה הראשונה והיחידה שקיבלה את האישור העליון בידי ההיסטוריה ליתו, כלומר האישור של פוריותו המיוחדת של דור שלם. אמנם, יש פגישות של שני יסודות לאומיים הזרים זה לזה, שזרותם מסוג שלילי היא ואינם משפיעים זה על

אני רוצה לדבר כאן על זה, מה הם הכוחות וההתלשות שהביאו לריאתה אורגאניזציה במחלתה היא יתרוק שלא היה לפניך, אנשי של ניתוק ממה שאפשר לפלל היום. שנה אחת לפני ה"התפוסה" צמד הוגה גרמני, פאול טיללר, בנאום הזכרון שלו על הגל ורמן על הסכנה האורבת: "העיקרון היהודי", אמר וכיוון כזה לעיקרון הנבואי של הרוח, "העיקרון היהודי נעשה לגולגולתו, ואותה ההתפרדות היהודית, שמדברים עליה, אילו באה, הייתה זו פרידת עצמנו מעצמנו". כיום נגדעה רציפות ההתחלות והרחקות בעם הגרמני, אם תחודש פעם שוב, תחשיר בתוכה באותם הערכים שהיו יסוד הסימביוזה ולאותם המפעלים שיצאו ממנה. אבל הסימביוזה עצמה עברה מן העולם ומסתמא לא תשוב עוד.

האנשים היהודים מארץ הגרמנים, שנמלטו אל ארצות ישראל, ושעורכים להמלט— זהו תקוותו ותהלתו— אל ארצות ישראל, מביאים תרומה רבה ערך לבניין חינו וציבורנו בכל מה שקלטו בתקופת הסימביוזה בדמות כוחות וערכים ושוררם בישותם היהודית הפנימית. גם היישוב "כור היתוך" הוא, אבל לא כוח שזורקים לחוכה כמו לתוך הכור האמריקאי, עצמות של כל מיני מחכת, אלא כור שבו נקצצות הרפכות שונות של מחכת קדמונית אחת. כל אחת מהן מביאה רכוש יקר אחר משולים האומות אל המולדת. כל זה צריך להתמזג כאן לדמות אחת גדולה של החיים, והתחלטה של יהודי גרמניה מן הדיון שתהיה יקרה ורצינה לנו בייחוד. הם מביאים לנו בתוך עצמותם היהודית מאותו היסוד הנפשי הגרמני הנאצל, שמצייקתם מתחשיבים לו ומתניקים אותו בקרב עצמם הם.

זה, ואינם באים בקשר פנימי זה עם זה, עד שהתלש נבלע בתקופה, אבל יש גם פגישות כאלה, שזרותם של שני היסודות היא מסוג חיובי, שם כל זרותם מכוננים הם זה לעומת זה; תחום משותף מתרומם אז ועולה, שבו נעשה מגע פורה בנייהם, צומח מפעל תרבותי, שבעל פנישה זו לא היה בא לעולם.

התרבות היווני-היהודית הולידה רק אישים ומפעלים בודדים, ורק במקצוע המושבה; התרבות הספרדית-יהודית הייתה עשירה ורבת-גוונים, אבל ביסודה ובהתפתחותה המכריעה הייתה ערבי-יהודית, והיינו, שקמה מתוך פגישה של שני עמים שאינם זרים אלא קרובים בגוים, הפרודוסטי ביות הקצרה של הפגישה הגרמנית-יהודית, — שאינם סימניה כבר נגלו בשעה שבתלולת גיחה מרוחה של שפינותה, ואפילו כבר בשעה שנתלחה פרודוסטיביות זו הייתה אמיתית וטבעית. אמת, היחה מן הצד היהודי גם קליטה נשפוזת וכוזבת של ערכים גרמניים ושל צורה גרמנית, היחה גם השפעה בלתי כשרה של כמה יהודים, השפעה מפוררת, על דרכי חיים גרמניים ומחכות גרמנית. אבל זו היחה השפעה-היקפה רופפת, אף כי מזדקקת לעיני. בגרעינה היסודי היחה ההשתתפות היהודית בכללה, בהיך, במדע, בטכניקה ובאמנות של גרמניה השתתפות בונה ויוצרת. כמעט אין תחום בהחיייה הגרמנית שבו לא פעלו בתקופה זו אנשים יהודים בין העומדים בראש. זה לא היה קיום טפילי; איש איש חשקיע את אישיותו השלימה והיא עשתה פרי, אולם באופן עמוק עוד יותר מבחחום מפעל פטיי נהאשרה הסימביוזה על ידי שיתוף-פעולה מיוחד של רוח גרמנית ורוח יהודית. אם זו פייטנות של גרמנים כגון של סטפן גיאורגה, המתנגלתה בידי תלמידים יהודים ונהפכת למפעל-מדע של היסטוריה תרבות, או מתחבת של יהודים, כגון זו של אדמונד הוסרל, המשתפכת על ידי תלמידים גרמניים לתוך היסודות השיטתיים של ענפי-הכרה שונים, — בכל מקום אנו רואים לא השלמה בלבד, אלא הפראה אמיתית. לי עצמי אירע פעם כפעם בהתחלשות רוחנית עם גרמנים בני-עלייה, שבאופן בלתי-צפוי נתגלו ועלו ממעמקים דברים משותפים ונעשו לאות ולזיכור בינינו.

במציאות כיו יש להבין, שכמה אנשים מצויינים מבני ישראל נתמכרו לגרמניות יותר מדי. אני וידידים שלי הזהבנו על כך בכל השנים החת אוהרות נמרצות בלי הרף, אבל אותה מציאות היחה לרוב חזקה ממנו. מי שמוציא כגון בקלות ראש גורדין לחובת, לא הבין את העומק השראי של גורל הגלות, את ההחלומן ופליטון של סינתזות אמיתיות.